

פניני הפרשה

וישלה

עלון מס'

1064

שנה כ"ב התשפ"א

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

התנערי

המלאך מבקש מיעקב "שלחני כי עלה השחר", ושואל החפץ חיים בספרו "שם עולם" (ח"ב פרק י"ד) הרי מלאך זה בא להזיק את יעקב, ולבסוף הצליח להזיק לו, כמו שנאמר "ותקע כף ירך יעקב בהיאבקו עמו", אם כן, איך נהפך רצון המלאך להיות נכנע לפני יעקב ולא לזוז ממנו בלי רשותו?

אלא, מלאך זה הוא שרו של אדום, ומאבקו עם יעקב כל הלילה הוא רמו לזמן הגלות, שיש הרבה מוזיקים לישראל העומדים לבלותם ולהזיקם, וימשך זה עד עלות השחר, שהוא רמו להפצעת אורו של משיח. ומיד שיאיר האור ויתגלה כבוד ה' בעולם, יכירו כולם את האמת וישימו כבוד לה' ולעמו ישראל. על אותם ימים אמר הנביא ישעיהו "והיו מלכים אמניף ושרותיהם מיניקתיהן אפים ארץ ושתחו לך ועפר רגליהן ילחכו".

המגיד מדובנא ממשיך זאת לבת מלך שבהיותה ילדה קטנה לקחו אותה לארגו חול שתתלכלך בחול ותשחק כמו שאר הילדים בני גילה. והנה לאחר שסיימה לשחק, באה כרכרה מפוארת, ולקחו אותה וניקו אותה והחליפו בגדיה. תמהו שאר הילדים "הרי את שיחקת בבוץ כמונו, למה רק אותך מנקים כך?!". ענתה להם בפסוק: "לא ידעתי נפשי שמתני מרכבות עמי נדיב".

כך הם עם ישראל, למרות שבזמן הגלות הם מתלכלכים בבוץ, עדיין מרגישים הם בני מלכים, אבל בבוא הגאולה התקיים בהם "התנערי מעפר קומי", הם ינערו מעליהם את אבק הגלות, ויתקיים בהם מאמר צפניה הנביא "בשובי את שבותיכם לעיניכם אמר ה'". במהרה בימינו אמן.

דרכי הפרד"ס

אפנים בפירוש התורה

מספר הפסוק בפרשה

לדוגמא: הפסוק "קטונתי מכל החסדים" (בראשית לב, יא) הוא פסוק שמיני בפרשת וישלה שהיא פרשה שמינית בתורה. ומצאו בכך המפרשים רמו לדברי חז"ל (סוטה ה' סע"א) שתלמיד חכם צריך שתהא בו גאווה אחד משמונה שבשמינית, כלומר שיזכור תמיד את הפסוק "קטונתי" שהוא שמיני בפרשה השמינית. ובספר "בית נאמן" על התורה מצא בכך תופעה של ממש, הנה כמה דוגמאות: הפסוק ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וגו' (בראשית יז, א), הוא הפסוק ה-99 בפרשה. הפסוק "וה'פקד את שרה" וגו' (שם כא, א), הוא הפסוק ה-90 בפרשה, כמנין שנות שרה כשילדה את יצחק. הפסוק "וישכם אברהם בבוקר וגו' (שם כב, ג), הוא הפסוק ה-126 בפרשה כמנין שנות אברהם בזמן העקדה לדעת סדר עולם.

עצה טובה

בשעת ויכוח נשנן לעצמנו בכנות: "מה ארויח אם אמשך להתנהג כפי שהתנהגתי עד היום בעת ויכוח? הרי אני כבר יודע מנסיוני שמהתנהלות כזו יוצא רק סבל וצרות וריב. אז למה להמשיך להשתמש במלים בוטות ובשפת גוף קשה שרק מזיקות? אני חייב לנסות דרך חדשה! אלמד מהמוכר בחנות שגם כאשר הוא עצוב וכעוס, הוא מתאמץ להתייחס ללקוחותיו באדיבות, משום שהוא יודע כי יש לו מה להפסיד". אם יתנהג עם לקוחותיו בעצבנות ובקוצר רוח, הם פשוט יפסיקו לקנות אצלו. גם בחיי הנישואין אם אני בעצבנות ובקוצר רוח יש לי מה להפסיד! אגרום גם לי וגם לאשתי סבל וצרות מיותרות שניתן למונעם מראש עם קצת מאמץ בעת שמתפתח ויכוח".

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"הפונה רק על עונג גופו בשבת ויום טוב לאכול ולשתות, ואינו שם לב ללימוד תורה לענג גם נשמתו אלא ישב בקרנות הרחוב ויבלה כל היום בדברי תוהו, אדרבא הוא עושה צער לשבת ולנפשו. ולזה אמרו 'כל המענג את השבת, נותנים לו נחלה בלי מצרים' וכו', ולא אמרו כל המתענג בשבת אלא כל המענג את השבת, דהיינו שיהיה מתענוגו ג"כ תענוג לשבת. וזה יהיה ע"י לימוד תורה שזה הוי לכבודו יתברך".

("מגיד חדשות" ח"ט עמ' ק"ג)

ואמרת לעבדך ליעקב מנחה היא שלוחה לאדוני לעשיו – נראה לרמוז בס"ד מנחה אותיות נחמה, וכיוון בזה יעקב לנחמו על שנטל ממנו הברכות. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

לא ימוש מפניך

בכתבי הקודש. יש ספר הנקרא "סדר הדורות" שבו מתועד שנה שנה אחר שנה מה היה בדיוק עד הוצאת הספר בשנת התקכ"ט. לא תמצא אף גוי שיכול לומר "יש לי יחוס עד פרעה (למשל)..." אך אנו מקושרים לאבותינו אברהם יצחק ויעקב, וכל יהודי יכול לומר בבטחון כי הינו צאצא שלהם, בן אחר בן.

עם ישראל עבר אמנם תנודות רבות, כשהגויים רודפים אותו גם רוחנית וגם גשמית, כנאמר: "אָמְרוּ לְכוּ וְנִכְחֲדֵם מִגּוֹי וְלֹא-יִזְכָּר שֵׁם-יִשְׂרָאֵל עוֹד" (תהלים פג, ה), ובתקופות רבות היו שונאינו בטוחים כי עלה בידם להכחידנו מן העולם, אך תמיד הצמיח ה' לגזע הנצחי של עמנו ענפים מחדש. ממלכות אדירות קמו ושלטו על כל העולם, ואחר זמן קרסו ואבדו זכרם כלעומת שבאו. מי זוכר את האימפריות: מואב, עמלק, פלשת, כנען, האמורי, אשור, בבל, מצרים העתיקה, צור, ארם, עמון, פרס, מדי, יוון, רומי ושאר המעצמות הגדולות? את כולם קברה ההיסטוריה בתהום הנשיה, ואילו עם ישראל חי וקיים לנצח.

כה הם דבריו הנחרצים של אדוננו הרמב"ם ב"אגרת תימן": "וכמו שאי-אפשר שתבטל מציאותו של הקב"ה, כן אי-אפשר שנאבד ונתבטל מהעולם, שכן נאמר: "אני ה' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם" (מלאכי ג, ו).

ומה שמר עלינו כעם כל כך הרבה שנים?

דבקונו בחי העולמים ובתורתו.

שתי הבטחות הובטחנו בחומש דברים, שעם ישראל ישאר לנצח ושתורת ישראל לא תשכח ממנו. שתי הבטחות אלו קשורות זו בזו ומשלימות זו את זו. חוסנה של ההבטחה שעם ישראל לא יכלה לעולם, נובעת מכך שהעם נושא את דגל התורה.

הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל בספרו "מנחת ערב" (נדפס בסוף ספרו "מנחת כהן") מפרש בזה את הפסוק "ואתם הדבקים בה' אלוקים - חיים כולכם היום" (לעיל ד, ד) - דבקונו בה' - היא שהחייטה אותנו עד היום. העוגן היחידי שהחזיק את עם ישראל לאורך ההיסטוריה הוא התורה. "תורת אלוקים בקרבו - לא תמעד אשוריו" (תהלים לז, לא).

הנס המרכזי שבגיננו חוגגים את חג החנוכה, הוא נצחון הרוח והשמירה על פך השמן הטהור, כאשר התורה עמדה בפני מצב של להיות או לחדול. תולדות עמנו גדושים בעוד אין ספור נסיונות מבית ומחוץ שמטרתם היתה להשכיח בכל מחיר את לימוד התורה וקיומה. אך ראה זה פלא: בכל פעם שהיה נראה כי עלה הדבר בידם וזמנה של התורה חלף עבר, בדרך ניסית היא חידשה ימיה כקדם.

לפי כל חוקי ההיסטוריה, עם ישראל אמור היה להעלם ח"ו כבר מזמן מעל במת האנושות, ובטח שתורתו לא היתה מתקיימת. העובדה שעם-ישראל הוא העם היחידי העתיק ששרד את מבחן הדורות, ונשאר חי וקיים ותורתו שלמה בלי שינוי, היא נס ופלא והשגחה פלאית שאין לה כל הסבר טבעי. במיוחד, לנוכח זה שעם ישראל בשנות גלותו התקיים ללא עצמאות מדינית, ללא צבא, ללא שפה מדוברת אחידה, מפוזר ומפורד בכל קצוות תבל, ומצוי תדיר ברדיפות נוראות.

אם נעקוב אחר שרשרת הדורות, נמצא שלאורך כל ההיסטוריה, כמעט בכל דור, עם ישראל ניצל מכליה והמשיך להתקיים באורח נסי. ופעם מנה זאת מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א כדלהלן:

יצחק אבינו נולד להוריו כשהיו בגיל מבוגר מאד. יעקב אבינו נולד לאביו כשהיה בן ששים שנה. השבטים נולדו ליעקב אבינו כשהיה בגיל 84 שנה ומעלה. משה רבנו מושיען של ישראל נולד לאמו בגיל 130, הושלך ליאור וניצל בדרך נס. יהושע נלחם מול 31 מלכים. ברק נגד סיסרא. גדעון ושלש מאות איש נגד מדין ועמלק. דוד מול גלית. אחר חורבן בית ראשון - בבל קרסה וישראל שבו לארצם. בנס חנוכה ניצחו מעטים את הרבים. אחר חורבן בית שני - כל האומות שעינו אותנו: יוון, רומי, ספרד וכו' ירדו מטה מטה, ועם ישראל חזר לתחיה.

כל אומות העולם מודים, כי רק לעם ישראל יש היסטוריה כתובה ואמיתית, דור אחר דור מאברהם אבינו ועד היום, בשונה מההיסטוריה שלהם המתחילה בתקופה מאוחרת מאוד. אנו יודעים בדיוק מה היה בכל דור בלי שום חלל ריק, כשהכל מתועד

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

בהיתר ולא באיסור

אינם שלי – מה תועיל לי הגניבה?!

תיכף עלו הרהורי תשובה בלבו, ויחרד האיש וילפת מעצמו בראותו לאיזה שאול תחתית הצליח יצרו להורידו, ואיך הצליח להופכו בשעה אחת מיהודי ירא וחרד לגנב הבא במחתרת. מיד שמט הכסף מידי וועזב את הבית כלעומת שבא. המשיך לישיבה, והצטרף ללימוד ולתפלת השחר.

האלמנה והמשרתות לא יכלו עוד לעצום עין כל אותה הלילה. כשסוף סוף האיר הבוקר, פנו לסקור את הנזק. להפתעתן, נוכחו לראות כי אמנם ביקר גנב בביתם, אך באופן תמוה וחרגי לבני אומנותו, לא נטל עמו את גניבתו.

אמרה בעלת הבית: "אך נס הוא זה ואין סומכין על הנס. וכבר אמרו חכמים כי לא בכל שעה מתרחש נס. עלי למהר ולהינשא לאיש, על מנת שיהא ממוני שמור!".

מיד קמה בהחלטיות, ועלתה אל הישיבה שאותו בחר למד בה. פנתה אל ראש הישיבה ואמרה: "נוכחתי לראות כי אין זה טוב בעבורי לחיות בגפי, ויאל נא הרב להמליץ לי על בחר הגון בעל מדות טובות שאוכל להינשא לו".

הורה ראש הישיבה באצבעו לעברו של אותו בחר שהיה עסוק בלימודו, והמליץ לה בכל לב: "אם בקולי תשמעי, הינשאי לבחור זה! אמנם עני ודל הוא, אך בעל מדות טובות הוא וירא שמים בתכלית".

"בעושר זיכני הקב"ה די והותר, ובענין הזה אין מה לדאוג" אמרה, וזמן קצר לאחר מכן עמדו שניהם תחת החופה לשמחת כולם.

בעמדו תחת החופה, לא יכול היה החתן שלא לחשוב על צירוף המקרים המפליא שארע עמו. מסתבר שדינרים אלו מוכנים היו בעבורו, ותחת שיקחם באיסור, בזכות שהתגבר, קיבלם בהיתר ובכבוד.

בחר אחד צדיק וירא שמים, נוהג היה מדי חצות לילה לקום ולערוך "תיקון חצות", ולאחר מכן היה הולך לישיבה להגות בתורה עם ראש הישיבה ותלמידיה.

לילה אחד, בדרכו לישיבה לאחר תיקון חצות, נטרד במחשבה כיצד יוכל להינשא, ואביו עני מרוד ואין בידו פרוטה לנדוניה. מחשבה זו הדאיגה והעסיקה את מוחו כזבוב טרדן, והוא לא מצא לנפשו מוצא. והנה בדרכו, עבר בסמוך לביתה של אלמנה צעירה, שבעלה נפטר מיד לאחר נישואיה, והוריש לה הון רב. ראה שהשער פתוח, והפרצה קראה לו. פתז עליו יצרו ולחש על אוזנו: "האשה והמשרתות ישנות, הבית חשוך, שער החצר פתוח, התגנב פנימה וטול את ממונה! לא בתור גניבה חלילה, רק בתור הלואה לזמן מה, עד שתצליח להשיב את הכסף... והלא עושה אתה כן כדי לקיים מצוה, שתוכל לשאת אשה...".

לרגע נבהל מעצם המחשבה הזדונית שלא הסכין לה מעולם, אך חזקה על היצר שנסיון רב לו ויודע הוא לעשות מלאכתו, וככל שהיה הבחור גדול מחבריו יצרו היה גדול עליו, עד שלבסוף נשמע לו, ומצא עצמו בבית החשוך, מגשש דרכו אל תיבת הממון.

מכיון שלא היה גנב מיומן, נתקל בדרכו ברהיטים, והרעש שהקים, הקיץ את דיירות הבית. הללו נבעתו, אך פחדו לזעוק לעזרה, מחשש שמא הפולש הינו שודד חמוש, ואם יצעקו – יפגע בנפשותן.

לאחר חיפוש, מצא הבחור את תיבת הכסף והתכשיטים, שבר אותה ונטל ממנה ממון מלוא חופניו. נפנה לשוב לאחוריו ולהימלט מן המקום, ולפתע האיר ה' את עיני רוחו, והלמה במוחו אמרת חז"ל: "אין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו כמלוא נימה". נזכר בשיחה מעוררת שהשמיע ראש הישיבה על אותה מימרא, והיו הדברים מייסרים את מצפוננו.

כיון שניתנה רשות ליצר הטוב לשבת על מפתחי לבו, התעשת הבחור, ואמר לעצמו בגבורה נפשית: "אם דינרים אלו מוכנים לי – מדוע שאקחם באיסור?! ואם

☺ זה כא חוק! ☺

חכם אחד היה מדבר בחידות: "אין חידוש – יש חידוש, יש חידוש – אין חידוש". ביקשוהו שיפרש כוונתו. אמר: אם לא מתחדש חידוש בבית המדרש, הרי זה חידוש ודבר שאינו שיגרתו, ואילו אם מתחדש בבית המדרש חידוש, אין זה חידוש אלא דבר הרגיל.

☺ חוק חוק כא... ☺

"אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש" (הגניבה ג' ע"א).

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: מאיזה ספר כת"ר שליט"א ממליץ ללמוד מלחמת היונים והחשמונאים ועניני חנוכה (יוסיפון, התודעה, או משהו אחר)?
תשובה: "התודעה", ממזג דברי חז"ל עם "יוסיפון".

שאלה: באיזו תקופה נכתבה "מגילת אנטיוכוס" (שנדפסה בסידור "בית עובד")?
תשובה: קצת מאוחרת לתקופת החשמונאים.

שאלה: במסכת שבת (כ"א ע"ב) אמרו "לשנה אחרת קבעום (לימי החנוכה) ועשאו ימים טובים בהלל והודאה". ודנו אצלנו בכולל בפירוש הדבר, חלק פירשו שלשנה אחרת קבעו חכמים שימים אלו יהיו ימים טובים, וחלק פירשו שהקביעה היתה באותה שנה, אלא שקבעו שיהיו ימים אלו ימים טובים לשנה אחרת. יורנו מורנו מה פירוש האמיתי?
תשובה: הפירוש הראשון נכון.

שאלה: מדוע אין מדליקים שמונה נרות בכל יום מימות החנוכה?
תשובה: כי אז לא ניכר הנס.

שאלה: המהדרין מן המהדרין מדליקים כל לילה נר נוסף על הלילה הקודם. ורציתי לשאול, הרי לכאורה מהודר יותר שידליקו כל לילה שבעה נרות והולך ומוסיף שבעה שבעה, זכר לבית המקדש שנעשה הנס בשבעה נרות?

תשובה: אם כן נצטרך להדליק 252 נרות בחנוכה (שכן עולה ז, י"ד, כ"א, כ"ח, ל"ה מ"ב מ"ט נ"ו, סך הכל רנ"ב), ועם השמש 260 נרות. ה' ישמור.

שאלה: אנו נוהגים שאפילו בעל הבית בביתו, נותן לאשתו או לבתו הגדולה להדליק וגם לברך (עיינן משנה ברורה סימן תרע"ה ס"ק מ'). וכעת שמעתי אומרים שאסור לאשה להדליק כשהבעל נמצא משום צניעות. האם אמשיך במנהגי?

תשובה: מעולם לא נשמע אצלנו מנהג כזה. וגם אצל האשכנזים, מותר לעשות כן, ואין כאן חשש צניעות לאשה להדליק בפני בעלה. אך למעשה אין נוהגים כן.

שאלה: ראיתי בספר "מועד לכל חי" (סי' כ"ז, הל' י"ד) בשם ראש יוסף שיעשה הפתילות מפשתן. ורציתי לשאול מה עדיף, פתילות מפשתן או מצמר גפן?
תשובה: נהוג מצמר גפן.

שאלה: נר משמן זית קפוא שנמס רק אחרי חמש דקות מתחילת ההדלקה, האם נחשב למהדרין להדליק בו לכתחילה?
תשובה: לכאורה הרי קי"ל הדלקה עושה מצוה, ואז אינו שמן זית.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לרפואת דורון בן שרה הי"ו